

ליקוטי מוהר"ן בפרשה

'צו' – חג הפורים / הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

מבוסס על ליקוטי הלכות בכמה מקומות

מעלת סיפורי מעשיות משנים קדמוניות / מגילת אסתר סיפור משנים קדמוניות / סיפורי מעשיות סגולה לזיכרון / מהו המיוחד בנחש הפתן שהתינוקות ישחקו איתו / פירוש שעשועים / השעשועים שיש להקב"ה בעם ישראל / עם ישראל בגלות בבל ישנו, והיה צריך לעורר אותם מהשינה / כורש-דריוש בן אסתר היה יהודי וצויה לבנות ביהמ"ק / העיקר לזכות ללמוד מעשה א' בפורים / לזכות לחדש חידושי תורה בפורים / חידושי תורה הבאים מעדן עילאה / כשאדם מתפלל על דבר הוא כבר נמצא בכח / ע"י מחילת העונות נגדל שם השם / המעלה העצומה של יום י"א תשרי / כיפורים כפורים - לענין מחילת עונות / כיצד עושים מחיית קליפת עמלק הרוחני / האהבה שבדעת בזמן שהבן היה מלוכש במוח האב / האהבה שבדעת של מרדכי כנגד דעת דבלעם המגולגלת בהמן / מדוע מרדכי מתגרה בהמן בפורים הוא יום ההתפארות של ה' בלימוד התורה של ישראל / מדוע סעודת פורים לא יוצא ידי חובה בלילה / פורים חג נצחי / פורים ותנוכה הם הלואה מהניסים שהיו לעתיד לבוא / פורים הוא חג של הודאה היפך מחשבת המן / כשמודים צריך מיד לבקש על העתיד / פורים - פירוים, תיקון הברית / זהירות בפורי לחם / תקון הכללי בפורים / פורים מלך החגים וההתחלה שלהם /

טיול בליקוטי הלכות

א. אנחנו בעו"ה מתקרבים לימי הפורים הקדושים, וכבר מתחילה השמחה הגדולה – שמחת פורים, ובעזרת השם כמו שרבינו הקדוש אומר (בתורה י'): שע"י השמחה הגדולה בפורים זוכים להמתיק את הדינים וכבר עכשיו מרגישים את השמחה הגדולה שעוטפת את כולנו. היום נעשה בעו"ה טיול בליקוטי הלכות של רבי נתן הקדוש, ונכוון לעשרה מקומות בליקוטי הלכות שרבי נתן מדבר על המעלות והבחינות של חג פורים הקדוש, ונלמד דרכים יקרות בעבודת ה' שהן הכנה לחג הפורים הבא עלינו לטובה ולשמחה, וע"י נזכה לשמחה אמיתית ולמיתוק הדינים.

מעלת סיפורי מעשיות משנים קדמוניות

ב. ספירת ה'כתר' – רבינו הקדוש אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה סי' אות ו') כתב: שב'סיפורי מעשיות' יש שני סוגי סיפורים, יש סיפורי מעשיות "בקרוב שנים" – שהם מהשבעים פנים, ויש סיפורי מעשיות מ"שנים קדמוניות" – שהם נותנים את החיות לכל השבעים פנים. ומה ההבדל ביניהם? סיפורי מעשיות בקרב שנים זה סיפורי מעשיות מאז שנברא העולם, וסיפורי מעשיות משנים קדמוניות – שניח קדם היינו סיפורים שהם קודם בריאת העולם, שכבר מאז יש את הסוד של סיפור המעשה הזה.

מגילת אסתר סיפור משנים קדמוניות

ג. רבי נתן הקדוש בליקוטי הלכות (פורים א, א) מגלה לנו סוד עצום, ש'סיפורי מעשיות' מגילת אסתר זה סיפור מעשן משנים קדמוניות – וזהו חידוש ענק מהרוח הקודש של רבי נתן. וביאור הדברים: שאמנם נכון שהיה את הסיפור של נס פורים במציאות כאן בעולם, אבל באמיתות זה סיפורי מעשיות משנים קדמוניות שהתלבש כאן. זה אותו סוג של י"ג סיפורי מעשיות שרבינו כתב בספרו 'סיפורי מעשיות משנים קדמוניות', ואף שמעשה ח' שבסיפורי מעשיות כולו נעשה כאן בעולם (במעשה ברב ובן יחיד), הכוונה היא שהתלבש המעשה הזה כאן בעולם.

ומבואר בליקוטי מוהר"ן תורה סי' הנ"ל שהמעלה הגדולה בסיפור מסיפורי מעשיות, היא לעורר את האדם מהשינה הרוחנית שלו,

וכמו שכתב רבינו שם: יש בני אדם שישנים את ימיהם, ואף שגדמה להעולם שהם עובדים את השם, ועוסקים בתורה ובתפלה, אף על פי כן כל עבודתם אין להשם יתברך נחת מהם. כי נשאר כל עבודתם למטה, ואין יכול להתרומם ולהתעלות למעלה.

סיפורי מעשיות סגולה לזיכרון

ד. וכתב שם ר' נתן על הפסוק (אסתר ט, כח) "והימים האלה נזכרים ונעשים" שעל ידי נעשים – היינו סיפורי מעשיות זוכים לזכרים, דהיינו לצאת מהשכחה. והנה אנחנו תמיד אוהבים סגולות: אז סגולה לזיכרון – ללמוד את הספר של רבינו 'סיפורי מעשיות משנים קדמוניות'. הענין של שינה זה בחינת שכחה, כשאדם ישן הוא שוכח הכל, וכשהוא מתעורר הוא יכול לזכור. וסיפורי מעשיות נותן לנו התעוררות מהשינה, ואז כאמור זוכים לזיכרון של הקב"ה.

המן רצה להפיל עלינו שכחה

ה. המן בפור שלו רצה להפיל עלינו שכחה, וכמו שמובא בברי עין חיים (שער השבת פרק כ"ד), וז"ל: – בשעת הבדלה קודם שיברך יאמר, משבענא עליך פורה' שר של שכחה, שתסיר לב טפש ממני, ותשליכהו על טורי רומיא, ע"כ. והרי שפור הוא לשון שכחה, ומרדכי ואסתר על ידי סיפור משנים קדמוניות – של מגילת אסתר החזירו לנו את הזיכרון.

מהו המיוחד בנחש הפתן שהתינוקות ישחקו איתו

ו. הזכרנו שיש פעמים שאין להקב"ה הנאה מעבודת ה' של האדם. ובעיקר הסיבה כי האדם עובד את הקב"ה מתוך שינה בלי התחדשות, כתוב (ישעיה יא, ח): "וְשִׁעֲשַׁע יוֹנֵק עַל חַר פֶּתֶן וְעַל מְאוֹרֵת צִפְעוֹנֵי גְמוּל יָדוֹ הָדָה", (אומר המצודת דוד: 'תינוק היונק יתעסק לשמוח בהושטת ידו על הנקב אשר הפתן יושב שם ולא יזיקנו'), זה פסוק שיהיה לעתיד לבוא (בקרוב ממש), שאז התינוקות ישחקו עם פתן וצפעונים – שהם נחשים ארסיים, (לא ישחקו בנחשים מפלטיק, אלא באמיתיים), והם מסתדרים ביחד יפה, כי יהיה כוז דעת גדולה גם בבעלי חיים, שלא ירצו להזיק.

הפתן הוא נחש מסוכן מאוד וארסי (וּ מִשְׁפַּחַה שְׂכוּלֵלֵת אֶת הַנְּחָשִׁים הָאֲרִסִּים בְּיֹתֵר, כְּנוֹן: הַקּוֹבְרָה, הַמְּמַבָּה, הַטְּאִיפֵן וְעוֹד), ואי אפשר אפילו ללחוש עליו כמו שאומר דוד המלך (תהלים נח, ה-ו) "בְּדָמוֹת חַמַּת נָחַשׁ כְּמוֹ פֶתֶן חָרַשׁ יֵאָסֵם אֲזִנּוֹ, אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמַע לְקוֹל מְלַחְשִׁים חוֹבְרֵי חֲבָרִים מִחֶסֶם" – גם המחבר נחשים שהוא לוחש לחש על הנחש ותופס את הנחש, לא יכול כנגד הפתן אבל מה לעשות, הנחש פתן הוא לא שומע את הלחשים שלו (ופירש"י: הנחש כשהוא מזקין – נעשה חרש באזנו אחת ואוטם אזונו השנית בעפר), ואז אתה לא יכול לתפוס אותו, ולכן זה נחש מאוד מסוכן. ומי משחק איתו זה התינוק.

מה הם 'שעשועים'

ז. וזהו: "וְשִׁעֲשַׁע יוֹנֵק וכו'", למה הדבר הזה נקרא שעשוע? אלא שה'תשובה' היא שעשועים, שזה כמו בידור. מה הנקודה בבידור שהבדרן עושה? הוא מוביל אותך במהלך של איזה קו מחשבה ו...בום – הוא מעיף אותך למקום אחר לגמרי, (ולכן כשאנשים מתבדרים וצוחקים הם מרגישים פיזור הנפש ושחרור). נשים לב שכל בדיחה היא בנויה בצורה כזאת, שהיא מובילה אותך לתוך מהלך של סיפור ומשהו

עם ישראל בגלות בבל ישנו, והיה צריך לעורר אותם מהשינה

י. כתוב במגילה (אסתר ב, כב): "וַיִּזְדַּע הַדָּבָר לְמַרְדֳּכָי וַיַּגֵּד לְאַסְתֵּר הַמְּלִכָה וגו'" – מה מרדכי מספר לאסתר המלכה? אומר הלוקוטי הלכות הוא סיפר לה את הסיפור של המגילה, וזה סיפור משנים קדמוניות כתוב באר"י ז"ל אסתר המלכה זה כנסת ישראל, וכל עם ישראל בכללותם נרמזים באסתר המלכה, וכשמרדכי מספר את הסיפור הזה, הוא מעורר אותנו מהשינה, כי עם ישראל באותו זמן ישנו.

כתוב בגמ' מגילה (דף יג:) אמר רבא: "לית דידע למימר לישנא בישא כהמן", אין אדם שיודע לדבר לשון הרע טוב כמו כהמן הרשע שהיה מומחה גדול בלשון הרע. ומה הלשון הרע שלו? כתוב (אסתר ג, ח): "וַיֹּאמֶר הֶמָּן לְמֶלֶךְ אַחְשֵׁרוּשׁ יִשְׁנוּ עִם אֲחֵד" ודורשת הגמ': ישנו עם אחד? יִשְׁנוּ מִן הַמְּצוּוֹת. והמן לא טעה בדבריו, מכיון ששבעים שנות גלות בבל היו עם ישראל בבחי' שינה, והגמ' שם דורשת על הפסוק (תהלים קכ, א) "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוֹב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן צִיּוֹן הָיִינוּ פְּחֻלְמִים", ודורשת הגמ' בתענית (דף כג, ו) וזו הגמ' שעליה מיוסדת תורה ס' הנ"ל, אמר רבי יוחנן: כל ימיו של אותו צדיק (חוני המעגל) היה מצטער על מקרא זה, אמר: מי איכא דנייס שבעין שנין בחלמא. ופירש"י: כחלוס נדמה גלות בבל שהיה שבעים שנה, עכ"ל. ומבואר שכל גלות בבל שהם שבעים שנה עם ישראל היו בשינה וחלוס. ועתה שהתקרבו לזמן הגאולה ובנין בית שני, היה צריך לעורר את עם ישראל מהשינה, וזה עשה מרדכי ע"י סיפור של מגילת אסתר שהוא סיפור מעשה משנים קדמוניות.

בורש-דרוש בן אסתר היה יהודי וצויה לבנות ביהמ"ק

יא. הסיפור של 'מגילת אסתר' הוא זה שעורר את עם ישראל מהשינה בזמן נס פורים, ואז שייך להביא את הגאולה. ובאמת כתוב שמיד אחרי התקופה של סיפור המגילה, אחשוורוש לא האריך ימים הרבה אחרי סיפור המגילה (כל מלכותו היתה רק 14 שנים), ואחריו מלך בנו – 'כורש' בנה של אסתר (שנקרא גם דריוש השני), ומובא במדרש רבה שמיני (יג, ה): אמר רבי יהודה ברבי סימון דריוש האחרון בנה של אסתר – היה טהור מאמו וטמא מאביו, הוא טהור מצד אסתר וטמא מצד אחשוורוש, עכ"פ ולפי ההלכה הוא יהודי כשר, הוא ציווה לבנות את בית המקדש, את מה שאביו אחשוורוש הפסיק הוא ציווה לבנות. ואז עלו עם ישראל והיתה גאולה משבעים שנות גלות בבל. ומה גרם את הגאולה? הסיפור של מגילת אסתר, כי אז עם ישראל התעורר מהשינה של שבעים שנות גלות בבל. נמצא, שפורים הוא זמן של התחדשות, פורים זה זמן של סיפורי מעשיות. ולכן מי שיכול ללמד בפורים בעז"ה בסיפורי מעשיות ואם תזכה לקרוא את כל ספר סיפורי מעשיות, (זה לוקח 5 שעות וחצי בקריאה מהתחלה עד הסוף, יש לי ניסיון מהנסיעות שלנו לאומן) זה נפלא ביותר.

למה נוהגים לעשות את סעודת פורים סמוך לסוף היום

יב. יש חידוש יפה של רבי נתן: למה עושים את הסעודה של פורים סמוך לתפילת מנחה קרוב לסוף היום, ולא נעשה אותה על הבוקר, וכמו שאומרים המקובלים? התשובה: כדי שנזכה לנצל את

פשוט, ואז פתאום הבדיחה זורקת אותנו למקום אחר, ולכן אנו צוחקים ומרגישים בידור כי השינוי והחידוש הוא שגורם את השעשוע והצחוק. כשאתה רואה כזה דבר איך התינוק משתעשע ומשחק עם נחש ארסי בלי לפחד, זה נקרא 'שעשועים'.

הקב"ה משתעשע בעם ישראל

ח. גם הקב"ה משתעשע בעם ישראל, כמ"ש (ירמיה לא, יט): "הֲבֵן יִקִּיר לִי אֲפָרִים אִם יִלְדֵּי שְׁעֵשְׂעִים" – מה השעשועים שיש לקב"ה איתנו? זה שעם ישראל תמיד עובדים את הקב"ה עם משהו חדש, עם ישראל לא משעמם את הקב"ה, תמיד יש לנו חידושים. ומאיפה באים החידושים? היצר הרע בא אלינו כל יום בצורה חדשה, ומנסה להתגבר עלינו ולשגע אותנו במשהו חדש, ואנחנו מתחזקים ומתגברים על היצר הרע ג"כ באופן מחודש ויפה, זה נקרא שעשועים לקב"ה.

רבינו מסביר (בליקוטי מוהר"ן תורה ר"ג), וז"ל: מַחְשְׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת הֵם בְּחִינַת חַיִּית טְהוֹרוֹת, וּמַחְשְׁבוֹת רְעוֹת הֵם בְּחִינַת חַיִּית טְמֵאוֹת, וּמְנִיחִים בְּכֹנֶה מִלְּמַעְלָה שֵׁינְצָחוּ זֶה עִם זֶה, וַיֵּשׁ לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תַעֲנוּג גְּדוֹל בְּשֵׁהָאֵדָם מִתְגַּבֵּר עַל הַחַיִּית טְמֵאוֹת וּמְנַצֵּחַ אוֹתָם, עכ"ל. וכתב שם עוד: כְּמִשְׁלַל שֵׁשׁ אֲצֵל הַמַּלְכִים לְפַעֲמִים בְּיוֹמָא דְּפַגְרָא, הֵם מְנִיחִין בְּמָה חַיִּית שֵׁינְצָחוּ זֶה עִם זֶה, וְהֵם עוֹמְדִים וּמְסַתְּבִלִים וַיֵּשׁ לָהֶם תַעֲנוּג גְּדוֹל מִן הַנְּצָחוֹן, כְּמוֹ כֵּן הַמַּחְשְׁבוֹת וכו', עכ"ל. שהמחשבות זרות והמחשבות טובות שיש לאדם הן כמו חיות טורפות וחיות טובות שנלחמות אחת בשנייה, וכשהחיות דקדושה מנצחות את החיות דסטרא אחרא, יש שעשועים להקב"ה. בן אדם יש לך הרבה פעמים נסיונות, וקשה לך מאוד, אבל בסוף כשאתה מנצח, באותו רגע עשית שעשועים נפלאים לפני הקב"ה, זה לא סתם עבודה רגילה ומשעממת, אלא זה שעשועים לפני הקב"ה.

שעשועים - לעשות מהתורות תפילות

ט. רבינו אומר (תורה כ"ה ח"ב) שכשעושים מהתורות תפילות – נעשים שעשועים גדולים למעלה, וביאר רבינו וז"ל: טוב לעשות 'מהתורה תפלה', דהיינו כְּשִׁלּוּמֵד או שוֹמֵעַ אִיזָה מֵאִמֵּר תוֹרָה מְצַדִּיק הָאֱמֵת, אִזִּי יַעֲשֶׂה מִזֶּה תַפְלָה, דהיינו לְבַקֵּשׁ וּלְהַתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל כָּל מָה שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁם בְּאוֹתוֹ הַמֵּאֱמָר, מְתִי יִזְכֶּה גַם הוּא לְבּוֹא לְכָל זֶה, וְכִמָּה הוּא רְחוּק מִזֶּה. וּבִבְקִשׁ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֵׁינְצָחוּ לְבּוֹא לְכָל הַנֶּאֱמָר שֶׁם בְּאוֹתוֹ הַמֵּאֱמָר. וְסִיּוּם: כְּשֵׁעוֹשֶׂה מִתוֹרָה תַפְלָה, מִזֶּה נַעֲשֶׂה שְׁעֵשְׂעִים גְּדוֹלִים מְאֹד לְמַעְלָה.

והסיבה לכך – בגלל שיש בזה משהו חדש. אם אדם עובד את הקב"ה היום – כמו אתמול ושלשום, ואין לו חידושים בעבודת ה' שלו, אז מה לעשות זה משעמם, וגם כלפי מעלה אין בזה שעשוע, ולכן צריך לעורר את האדם מהשינה, כשכשאדם מתעורר מהשינה – הוא זוכה לחידושים מאוד גדולים בעבודת השם שלו. וזה הכוח של ספר הקדוש 'סיפורי מעשיות', וברוך השם זכינו כל מוצאי שבת ללמד שיעור ב'סיפורי מעשיות' ושם מגלים את החידושים הנפלאים והנוראים של התורה. וזה שיעור של שעשועים. ולמה זה 'שעשועים'? כי הכל שם זה חידושים, אין שום דבר ידוע – הכל חדש.

חידושי תורה שבאים מעדן עילאה

טז. איך נגיע לחידושי תורה? מסביר רבי נתן שם, וז"ל: בְּחִינַת קְרִיאַת הַמְּגִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתְּחַדְּשׁוֹת הַתּוֹרָה שְׂזוּכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּפוֹרִים שְׁנִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַמַּעֲזֵן שְׂיוֹצֵא מִבֵּית ה' מֵעֵדֶן הָעֲלִיּוֹן בְּשִׁפְעַ גְּדוֹל וְנִפְלֵא עַל יְדֵי רַבּוֹי הַתְּפִלּוֹת. מובא בליקוטי מוהר"ן (תורה ח' ח"א) מה זה 'עדן עילאה' – כתוב: "וְנָהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן" (בראשית ב, 10) – 'עדן' זה השורש. 'עדן' זה כל הדברים שנמצאים ב'כח'. וז"ל רבינו בתורה הנ"ל: וְכִשְׁמַתְּפִלֵּל עַל אֵיזָה דְּבָר, הוּא בְּחִינַת חֲדוּשׁ הָעוֹלָם, וְהוּא בְּחִינַת בְּרִיאַת בְּכַח, וְהוּא בְּחִינַת הַתְּעוֹרְרוֹת הַחֲכֵמָה שֶׁהוּא בְּתַפְלָה, "וּמַעֲזֵן מִבֵּית ה' יֵצֵא", זֶה הַתְּפִלָּה, כִּי שָׁם נִתְּעוֹרַר הַחֲכֵמָה בְּנִ"ל, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַמַּעֲזֵן הוּא הַחֲכֵמָה אֶל הַתּוֹרָה, וְשָׁם יוֹצֵא אֶל הַפְּעֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי ב, 1) "מִפִּי דַעַת וְתִבְוִנָה", כִּי בְּהַתְּוֹרָה הוּא הַתְּגִלּוֹת הַחֲכֵמָה, וְעַל יְדֵי זֶה נִעֲשֶׂה (שיר ה, טו) "מַעֲזֵן גַּנִּים", שֶׁהַמַּעֲזֵן מִשְׁקָה הַגֵּן, עִב"ל.

כשאדם מתפלל על דבר הוא כבר נמצא בכח

יז. למשל אדם מתפלל על שידוך – טוב ברוך השם גמרת להתפלל – יש לו את השידוך. רק מה? צריך להוציא את זה מהכח אל הפועל. והשאלה הנשאלת: איך מוציאים מהכח אל הפועל? ע"י שאחרי שאתה מתפלל אתה גם לומד תורה, וזה נקרא להוציא מהכוח אל הפועל. ודבר זה מיוחד לפורים כי פורים נקרא במגילה: "דְּבָרֵי הַצְּמֹת וְנַעֲקָתָם" – כמ"ש (אסתר ט, לא): "וְכִאֲשֶׁר קִיְמוּ עַל נַפְשָׁם וְעַל יַרְעֵם – דְּבָרֵי הַצְּמֹת וְנַעֲקָתָם" – כך נקרא 'פורים', וכיוון שכן יש ענין להתפלל בפורים לחדש חידושי תורה, ולהוציא את החידושי תורה מהכח אל הפועל. ונזכר כל אחד מאיתנו לחדש בפורים חידוש תורה, או שיש עוד אפשרות – אומר נפש החיים שגם כשאדם לומד חידוש תורה, ומבין אותו בשפה שלו, זה נקרא בחינה של חידושי תורה. וברוך השם, לא אלמן ישראל, יש ספרים מלאים בחידושי תורה, (בספרי זיאמר אליהו יש כאלו חידושים מתוקים, של רבי יהונתן אייבשיץ על פורים), ואפשר ללמוד בהם ועי"ז אתה זוכה לחדש חידושי תורה בפורים.

ע"י מחילת העונות נגדל שם השם

יח. בספירת הבינה, הנה המהות של פורים זה מחיית עמלק. כתוב (אסתר ט, כח) "וְהַיְמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים" – זכירה ואח"כ עשיה, 'שבת זכור' בא לפני פורים, כדי להקדים זכירה לעשייה. כלומר, שבי' שבת זכור' אנחנו זוכרים את מעשה הרע של עמלק, ואת המחייית עמלק בפועל – עושים דווקא בפורים. יש חידוש של רבי נתן הקדוש בליקוטי הלכות (שבת ה, טו), וז"ל: כְּשֶׁזֹּכְרִים בְּשֵׁם ה' וּמַחֲיִין אֶת עַצְמָם בְּזֶה שֵׁשׁ ה' עֲדִין נִקְרָא עָלָיו – מֵאַחַר שֶׁנִּקְרָא עַל כָּל פְּנִים בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל. על-ידי זה זוכין למחילת עונות. כי משם ה' מִשָּׁם נִמְשָׁךְ מַחֲלָה וְסִלִּיחָה וְכִפּוּרָה לְכָל הָעוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים עט, ט) "וְכִפֵּר עַל חַטָּאתֵינוּ לְמַעַן שְׂמֹךְ". וְזֶה בְּחִינַת עֲצֵם הַשְּׂמִימָה שֶׁל פּוֹרִים. כִּי אֵין הוּא מַחֲיִית עַמְלָק, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עָקַר הַגְּדֻלַּת שְׂמוֹ וְיִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין שְׂמוֹ שְׁלֵם עַד שִׁמְחָה זָכַר עַמְלָק כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ רַ"ל (תנחומא כי תצא יא), על-כֵּן אֵין בְּפוֹרִים הַשְּׂמִיחָה גְּדוּלָה וְעִצּוּמָה מְאֹד.

יום פורים – כראוי ליום קדוש כזה, לקיים את מצוות היום, ולהתבודד להשם (ולחסיפיק להתפלל מנחה), ואם יהיה כבר בבוקר סעודה ויין שלא נפסיד ח"ו את כל ענייני הפורים.

העיקר ללמוד בפורים מעשה א' מספורי מעשיות

יג. כל הסיפורי מעשיות הם מעוררים את השינה, ובעיקר המעשה שהכי טוב להתעורר מהשינה זה מעשה א' – 'מאבידת בת מלך' וזה דבר שחובה לכל אחד לקרוא, (וזה לוקח בסך הכל 10 דקות), כי המעשה הקדוש והנורא הזה – מאבידת בת מלך, כל עניינו הוא לעורר אותנו מהשינה (והוא עוסק בענין החיפוש של המשנה המלך את הבת מלך שהיא נשמת ישראל והשכינה, וזה עצמו מעורר אותנו מהשינה). מי שיכול לסיים את כל סיפורי מעשיות זה הכי טוב, (ואפשר לעשות 'משמר' בליל פורים כמו שהרבה צדיקים עושים, וזוכים לחבר מגילה למגילה ע"י לימוד התורה, וללמוד 'סיפורי מעשיות' בקול רם בכף, בחשק, ובתענוג עילאי, וכך נזכה להתעורר מהשינה בעו"ה). כי כל הענין של פורים זה לעורר את האדם מהשינה, ומדובר על התעוררות רוחנית כמובן, וזה התעוררות שתהיה לכל השנה כולה. והעצה של סיפורי מעשיות שמעוררים מהשינה וזוכים לזיכרון בקדושה זה בספירת ה'כתר'.

לזכות לחדש חידושי תורה בפורים

יד. ספירת ה'חכמה' – זה ענין של חידושי תורה, שצריך לחדש ביום חג הפורים חידושי תורה. וזה חיזוק בפרט לבני ישיבות, שלצערנו מדי עסוקים בכל הענין של הת"תים והתרמות וכו', אבל באמיתות צריך ללמוד תורה ולחדש בפורים חידושי תורה. וכל הענין של תפילות והזעקות שהיו בפורים, זה היה להביא אותנו לחדש חידושי תורה, וכמו שביאר ר' נתן בליקוטי הלכות (העושה שליח לגבות חיובו ג, כב), וז"ל: הַמְּגִלָּה הִיא בְּחִינַת קְבֵלַת הַתּוֹרָה שְׂזוּכוּ אֵין לְקַבְּלָהּ מִחֲדָשׁ, כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ (שבת פח), "קִיְמוּ וְקַבְּלוּ וְכו'". כִּי הַמְּגִלָּה צְרִיכָה לְהִקְטֵב בְּכַתִּיבַת סֵפֶר תּוֹרָה, כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ רַ"ל, בְּאִמְתָּה שֶׁל תּוֹרָה וְכו', הֵינּוּ, כִּי עָקַר הַנֶּס הָיָה עַל יְדֵי רַבּוֹי הַתְּפִלּוֹת וְהַזְעָקוֹת וְהַשְׁוֹעוֹת.

עם ישראל קבלו תורה שבכתב מראון ותורה שבע"פ בכפייה

טו. הנה על הגמ' הנ"ל ד"הדור וקיבלוה בימי אחשוורוש מאהבת הנס בלי כפיה של הר כגיגית. שואל המדרש (תנחומא נח) והמפרשים, שאלה פשוטה: הרי עם ישראל אמרו "נעשה ונשמע" וקבלו את התורה, ולמה הם צריכים לקבל את התורה שוב פעם? והתשובה: במעמד הר סיני עם ישראל קיבלו את התורה שבכתב, אבל את התורה שבעל-פה שאין לה קצה וסוף זה הם לא רצו לקבל. מה עשה הקב"ה? כפה עליהם הר כגיגית. ואומרת שם הגמרא: "מכאן מודעה רבה לאוריינתא" – כלומר שיש פתחון לעם ישראל שיכולים להגיד: כפית אותנו לקבל תורה, ולא קיבלנו את מרצון, ואנחנו לא חייבים בה. אבל בפורים קיבלנו את התורה שבעל-פה מרצון ומאהבה. מה הסוד של תורה שבעל פה? תורה שבעל פה – זה חידושי תורה, שהם פרים ורבים, ואין לה קצה וסוף, בגלל שהיא כל הזמן מתחדשת, וכיון שקיבלנו זאת מרצון ואהבה בפורים, לכן הענין של פורים הוא הענין של חידושי תורה. וזה נמצא בספירת ה'חכמה'.

ביצד עושים מחיית קליפת עמלק הרוחני

כא. והסברנו בשיעור שעבר (פ' ויקרא) את חמשת העבודות שיש לנו בשבת זכור לזכור את מחיית עמלק. ונחזור על זה בקצרה: א. לשבור את מידת הגאווה (והתולדה שלה הכעס) – נחשוב, על מה ועל מי יש לנו להתגאות, בואו נתחיל להיות פשוטים, באמת אנחנו אנשים פשוטים אז למה אנחנו מתגאים? אז קודם כל נשבור את הגאווה, זה כתוב (משלי ט, ה): "תועבת ה' כל גבה לב", אין לנו שום דבר טוב מהגאווה, זה רק מרחיק אותנו מהקב"ה, וצריך להבין שהכבוד והגאות אלו מידות ששייכות רק להשי"ת, וכשמבטלים את המידה המגונה הזו הגאווה, זה מחיית עמלק. ב. למחות את מידת החוצפה והעזות דסט"א, ע"י עזות דקדושה. כי כשאדם הגוף שלו הוא עז חצוף, הוא תאב לכל מיני תאוות, ומחטיא אותו בכל מיני עבירות רח"ל. ולכן צריך עזות דקדושה שתשבור את העזות והחוצפה של הסט"א. 'אני רוצה ללמוד מסכת יבמות', 'אני רוצה להיות קדוש בקדושת עיניים ובברית קודש', 'אני רוצה להיות בקי בכל התורה כולה' וכו'. וע"י שאדם זוכה לקבל על עצמו אפילו דברים קשים – זה עזות דקדושה. (וכן למחות על כבוד השם יתברך ועל כבוד התורה הקדושה וכבוד הצדיקים) ג. לשבור את הספקות באמונה והקירור של עמלק, וזה על ידי: "תמים תהיה עם השם אלוקיך", אין לי שום ספק באמונה בקב"ה, אני לא חוקר כלום, ולא מתבלבל, אלא אני מאמין באמונה שלמה בבורא יתברך שמו, ומקבל הכל באהבה. (וכן אני עושה מצוות ולומד תורה בחמימות ואהבה לשי"ת ההיפך מהקירור של עמלק) ד. לשבר תאוות ניאוף. עיקר הניסיון שלנו זה עם העיניים, לשמור על קדושת העיניים והמחשבה, להתרחק ממקומות שיכולים ח"ו להביא אותנו לידי ניסיון ולא לידי ביזיון (כמו שרבינו אומר שיחות הר"ן ש"ד), ולשים הגנה טובה על הטלפון, וע"י שמירת העיניים נזכה להיות צדיקים. ה. לשבור את תאוות ממון. ע"י שאדם יתנהג ביושר עם הממון, ויעשה משא ומתן באמונה, ולא ישנה בעסקיו לא ימינה ולא שמאלה, לא גונב, לא לוקח מה שלא שלו, לא משקר ולא מעגל פינות. והדבר הכי חשוב שקשור לפורים – לתת הרבה הרבה צדקה, וכמו שאמר הרמב"ם שישקיע הרבה המתנות לאביונים, כדי לשמח לב עניים ואביונים, ובכך אדם זוכה לשבור תאוות ממון.

ועל ידי שעושים מחיית עמלק הפנימי בכל חמשת הנקודות האלו אנחנו גורמים לשם של הקב"ה להיות שלם. ואז מגיעים לבחינה של: "וכפר על חטאתינו למען שְׁמֶךָ", כלומר כשזוכים למחות את עמלק, והשם שלם, מיד יש לנו כפרה עוונות, ולכן 'כיפורים-כפורים', ז"א כמו שביום כיפור יש לנו מחילת עוונות, אז גם ביום פורים יש מחילת עוונות ע"י מחיית עמלק. וכשיש את מחיית עמלק שמתעוררת כל שנה, (ובפרט אם אנחנו גם זוכים בפועל למחות את קליפת עמלק בחמשת הדברים כמו שהסברנו) – אומר רבי נתן, אז זוכים שהשם יהיה שלם. וע"י שהשם שלם, מיד מגיעים לבחינת: "וכפר על חטאתינו למען שְׁמֶךָ", ואז אומר רבינו (ליקו"מ תורה ז' ח"ב) שמגיעה השמחה הגדולה לעם ישראל שזו מחילת עוונות. וכשאין עוונות, ועם ישראל קדושים וטהורים כי עם ישראל לא יכולים

ומה הביאור בזה? רבינו מסביר בליקוטי מוהר"ן (תורה סי' ח"ב) שכשהשם שלם – יש לנו מחילת עוונות. וז"ל: בְּקֶשׁ מִשָּׁה, שְׁיַעֲשֶׂה לְמַעַן שָׁמוּ הַגְּדוֹל הַמְּשַׁתֵּף בְּשִׁמְנוּ (עין ברכות לב. שמות רבה מד, י. קהלת רבה ד, א). כי מאחר שְׁשָׁמוּ יִתְבָּרַךְ מְשַׁתֵּף בְּשִׁמְנוּ, נִמְצָא בְּשִׁיעָנִישׁ אוֹתָם, נוֹגֵעַ אֶת עֲצָמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכִיבּוֹל וְכוּ', כִּי שָׁמוּ מְשַׁתֵּף בְּשִׁמְנוּ. נִמְצָא בְּשִׁנְתָּרְצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַכְּפּוּרִים וְאָמַר (במדבר יד, כ) "סְלַחְתִּי בְּדַבְּרִיךָ, אֲזִי בְּכִיבּוֹל, נִגְדַל שָׁמוּ יִתְבָּרַךְ הַמְּשַׁתֵּף בְּשִׁמְנוּ. וְעַל כֵּן נִצְטוּוּ הַתְּכַף אַחַר יוֹם הַכְּפּוּרִים עַל שִׁבְתּוֹ כְּנִל, כִּי שִׁבְתָּ שְׁמָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עכ"ל.

המעלה העצומה של יום י"א תשרי

יט. רבינו מסביר כאן דבר יפה, כתוב שעם ישראל נצטוו על המשכן ועל השבת, מפני שאין בנין המשכן דוחה שבת. ומתי היה הציווי הזה? למחרת יום הכיפורים, יום י"א בתשרי. אצל האשכנזים יום י"א תשרי נקרא: 'יום שֵׁם השם'. מה הסיבה לזה? מסביר רבינו הקדוש, בגלל שה' יתברך מחל לעם ישראל ביום כיפור, ולכן ביום י"א תשרי אנחנו הכי טהורים. (כמה פעמים דיברנו על ההתחזקות וההתבודדות שיש ב"א תשרי, שזה היום שאנחנו הכי טהורים בשנה, כי זה אחרי נעילה של יום כיפור, והוא יום קדוש ומיוחד). וא"כ י"א תשרי זה יום גדול. ולמה? כי ביום הזה השם שלם, ולכן הקב"ה ציוה אז על המשכן וציוה על השבת – שאין בניית המשכן או בית המקדש דוחה שבת. למדנו שהסיבה שבניית המשכן והמקדש לא דוחה שבת, בגלל שהשבת נותנת לנו את כל הבחינות שאנחנו משיגים במקדש ובמשכן, וכיון שכן למה שבניית המשכן תדחה את השבת? המשכן הזה שראת שכינה, הבית שלך בשבת זה המקום של השראת שכינה (והארכנו בזה).

ונחזור לפורים, בפורים זה מחיית עמלק בפועל, כי מתעורר כל שנה הכח של מרדכי ואסתר שבימים אלו הרגו את העמלקים שבכל העולם ובשושן, וע"י הריגת העמלקים נמחה שם עמלק ונגדל שם השם, ונתבאר שהגדלת שם ה' היא בעצמה בחינת מחילת עוונות, בחינת "וכפר על חטאתינו למען שְׁמֶךָ".

כיפורים כפורים - לענין מחילת עוונות

כ. כולנו מכירים את הזוהר הקדוש בתקונים (תיקון כ"א דף נז:) 'פּוּרִים אֲתַקְרִיאַת עַל שֵׁם יוֹם הַכְּפּוּרִים, דְּעִתִּידִין לְאַתְעַנְגָּא בֵּיהּ, וְלִשְׁנַיִי לִיהּ מְעַנּוּי לְעַנְגִּי, עכ"ל. ומזה יצא המטבע לשון: 'כיפורים – כפורים'. והשאלה: הרי עדיין לא מובן עד הסוף מדוע באמת יום כיפור הוא כפורים? ומה הקשר בין יום כיפור ובין חג פורים? והתשובה היא מאוד יפה. פורים זה יום של מחילת עוונות לא פחות מיום כיפור, רק שביום כיפור המחילת עוונות נעשית על ידי עבודה שלנו ביראה באתערותא דלתתא, אך ביום פורים המחילת עוונות נעשית ע"י שמחה ובאתערותא דלעילא. בחג פורים אנו זוכים למחלת עוונות מלמעלה, בלי הרבה השתדלות משלנו. ולכן יש בחינה שבה יום פורים יותר גדול מיום כיפור. כי ע"י שאנחנו זוכים כל שנה בפורים לעשות מחיית עמלק,

שעליו כתוב "יִדְעַע דְּעַת עֲלִיּוֹן" – כי בלעם הוא דעת דקליפה. והוא יודע שעם ישראל לא יכולים להסתדר עם דעת דקליפה, ולכן שמח שנפל הפור בירח שנפטר משה באדר, וכיון שכן, שמח המן שמחה גדולה כי הוא הבין שהיות שהוא בדעת קליפה – והוא אתפשותה דבלעם הרשע שמלוּבש בו, כי גם המן בחי' (בראשית כד, כ) "רֵאשִׁית גֹּיִם עֲמֶלְק", וכיון שכן הוא הבין שהוא יכול לנצח את עם ישראל, ולכן הוא שמח שנפל לו הפור בירח שנפטר משה רבינו, אבל זכינו שיש לנו את מרדכי. כלומר, המן לא ידע שביום זה גם נולד משה, ופירושו של דבר שיש גם את אתפשותא דמשה בכל דור ודור, וכיון שמרדכי היהודי הוא בחינת 'אהבה שבדעת', לכן ע"י אהבה שבדעת הוא יכול לנצח את בחינת בלעם הרשע שנמצא בהמן עמלק. (רבותי, אם באנו לשיעור רק בשביל לשמוע החידוש היקר הזה דיינו).

מרדכי ואסתר על שם הריח

כה. בספירת הגבורה – בפורים יש עבודה להגביר אצלנו 'יראת שמים' בחינת הריח וכמו שביאר בלקוטי הלכות (בכור בהמה טהורה ד, ז), הגמרא (חולין קלט:) דורשת על מרדכי את הפסוק (שמות ל, כג): "וְיָרֵאָה קֶחַ לְךָ בְּשָׂמִים רֵאשׁ מֵרֶחַק דָּרוֹר", מרדכי הוא ראש של בשמים, ואסתר נקראת 'הדסה' (אסתר ב, ז) על שם ההדס שיש בו ריח טוב, יוצא שמרדכי ואסתר זה ריח טוב. מה מאפיין את מרדכי ואסתר כל מיני בשמים. וכיון שאנחנו אוהבים להביא את הדבר למעשה אז העצה להריח בשמים בחג פורים, להריח הדסים, וכן בושם שנקרא מר דרוּר, כדי להיזכר בריח הטוב.

גודל יראת השמים של מרדכי

כו. כתוב על משיח (ישעיה יא, ג) "וְהִרְיָחוּ בְּיָרֵאת ה' וְלֹא לְמַרְאֵה עֵינָיו וְשִׁפּוֹט וְגו'" ואמרת הגמרא בסנהדרין (דף צג:) שהכח של משיח שהוא יודע להריח, ועל פי הריח הוא דן את האדם. גם מרדכי היה לו את הכוח הזה של ריח הטוב, וכיון שכתוב "וְהִרְיָחוּ בְּיָרֵאת ה'" – יראת שמים היא ריח, וכמו שאומר רבינו (ליקו"מ תורה כ"א אות ב') "שעיקר היראה תלויה בחוטם" – למרדכי היהודי היתה יראת שמים עצומה.

מדוע מרדכי מתגרה בהמן

כז. יש שאלה חזקה, אם מרדכי לא רוצה להשתחוות להמן – בסדר, אבל למה הוא יושב בשער המלך, וכשמגיע המן הוא לא כורע ולא משתחוה, ומעצבן אותו עם החיוך המתוק שלו, עד שהמן מבקש לפגוע במרדכי ובעם שלו, הרי מרדכי יכול לשבת רחוק משער המלך, ולא לפגוש את המן? אלא שמרדכי באמת לא מפתח מהמן כלל, הוא ראה שהמן עשה עצמו לעבודה זרה, והוא מפיל את ישראל ליראות נפולות, ובגמ' סנהדרין (דף סז.) מכונה העבודה זרה בשם 'יראה', אבל זו יראה דסטרָא אחרא. מה עשה מרדכי כנגד זה? יראה דקדושה.

למדנו בשיעורים איך אדם יכול לצאת חרדות, היום יש לבני אדם חרדות (מי פחות ומי יותר כל אחד והחרדות שלו), ורבינו הקדוש מגלה (ליקו"מ תורה ט"ו ח"א) איך יוצאים מחרדות. ואומר שכל חרדה שיש בעולם, היא באה מזה שהתלבש באותו פחד יראה נפולה. ז"א

לסבול לרגע אחד את המשאוי של העוונות, וכשנמחלים העוונות יש שמחה גדולה מאוד לפני הקב"ה.

אמרנו עד עכשיו שלוש בחינות: ב'כתר' – ללמוד בפורים סיפורי מעשיות משנים קדמוניות – ובפרט מעשה א' שכל כולו על ענין להתעורר מהשינה. ב'חכמה' – לזכות לחדש חידושי תורה בפורים, וזה ע"י תפילה, כי בפורים התפילות מתקבלות (ובפרט ברוחניות), ועל זה רמזו: שבפורים – "כל הפושט יד נותנים לו". ב'בינה' – ע"י מחיית עמלק זוכים למחילת עוונות, וע"י זה באים לשמחה גדולה.

האהבה שבדעת בזמן שהבן היה מלוּבש במוח האב

כב. בספירת ה'חסד': מסביר רבי נתן (פורים ד, ב) שהארת מרדכי זה נקרא 'אהבה שבדעת'. מה הביאור? בליקוטי מוהר"ן (תורה ל"ג אות ה'), רבינו מסביר שיש שני סוגים של אהבה: יש אהבה שהאב אוהב את הבן שלו, אבל עדיין זו אהבה נפרדת ממנו, כי אחרי הכל הבן שלי הוא נפרד ממני. ויש 'אהבה שבדעת', כלומר מתי האדם הכי היה אוהב את הבן שלו, כשהבן היה במוח הדעת. כי קודם שהילד נולד הוא נמצא במוח האב, ואח"כ הוא מגיע לאם ואז הוא נולד. כשהבן נמצא במוח האב, אז מתקיים הפסוק (בראשית מט, כד) "מִיַּדִּי אָבִיר יַעֲקֹב מִשֵּׁם רַעָה אֶבְרָהָם". אומר התרגום: 'אב ובנין'. המילה 'אבן' מורכבת מאב ובן ביחד. וכשהבן נמצא במוח הדעת של האבא אפילו קודם הזיווג, זה הקשר הכי גדול שיש בין האבא לבן שלו, כי הוא עדיין חלק ממנו.

ולפי זה אומר רבינו הקדוש: מתי הקב"ה הכי היה בקשר עם עם ישראל? כתוב (מדרש בראשית רבה א, ד): "ישראל עלו במחשבה תחילה". ז"א שמחשבתם של ישראל קדמה לכל דבר, ופירושו של דבר מגלה רבינו – שאנחנו נמצאים במוח הדעת של הקדוש ברוך הוא – לא יאומן כי יסופר. ואומר רבינו שאפשר בכל זמן לעורר את ה'אהבה שבדעת', ואיך מעוררים את ה'אהבה שבדעת? זה ע"י 'רב חסד' – גימ' מרדכי. מרדכי הוא 'רב חסד'. יש 'חסד' ויש 'רב חסד'. מה ההבדל ביניהם? ידוע שספירת ה'חסד' זה יד ימין. ומה זה 'רב חסד'? זה משהו שהוא מעל החסד – זה אהבה שבדעת. כשאומרים ב"ג מידות של רחמים – ז'רב חסד' הכוונה לאותה 'אהבה שבדעת' (שזה בחי' הרב של ה'חסד' שזה גבוה מאוד), וזו ההארה ששייכת למרדכי היהודי.

האהבה שבדעת של מרדכי כנגד דעת דבלעם המגולגלת בהמן

כג. מרדכי היהודי השפיע כאלו חסדים על עם ישראל – שהם הבחינה של 'אהבה שבדעת', שהם גבוהים מאוד, וע"י זה יש את הניצחון של מרדכי על קליפת המן עמלק. כי כל העבודה של המן היתה להביא טומאה גבוהה את טומאת בלעם שנמצאת בדעת, כמו שכתוב בבלעם (במדבר כד, טז) "יִדְעַע דְּעַת עֲלִיּוֹן" – שהוא דעת דקליפה, והוא היה בטוח שבמקום הזה עם ישראל לא יוכלו להינצל מידו. וכיון שמרדכי היה לו את בחינת 'אהבה שבדעת', הוא מנצח את המן.

מרדכי דעת דקדושה דמשה, והמן דעת דקליפה של בלעם

כד. וביאור הדברים: מרדכי והמן הם דבר והיפוכו, וכשם שמרדכי הוא איתפשותא דמשה. המן הוא התפשות של בלעם הרשע,

איך להתפלל ולבקש בפורים

ל. רמזנו את הענין של: "כל הפושט יד נותנים לו" – בפורים אתה יכול להתפלל ולזכות לקבל מהקדוש ברוך הוא את כל מה שהתפללת ולא נענית כל השנה. יש אדם שצריך רפואה, המצב לא טוב ה' ישמור, היום שבו אתה יכול להתבודד ולבקש מהקב"ה זה פורים. עם הקב"ה עושים ביזנס (הוא השותף הכי נאמן לעסקים) איך עושים ביזנס עם הקב"ה? אדם שצריך רפואה אומר לקב"ה: ה' יתברך, הרי כתוב (תהלים קטו, יז-יח): "לא הַמַּתִּים יִהְיוּ לָהּ וְלֹא כָּל יַדְי דוּמָה", אלא "יִצְאָנוּ בְּכָרֶךְ יְהִי מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם הִלְלוּ יְהוָה" – בעזרתך השי"ת אני אמשיך לחיות, אני אשמח אותך יותר, אני מקבל על עצמי יותר להקפיד במצוות, בתפילין, להתחזק כל יום בלימוד התורה (כל אחד לפי מדרגתו יוסיף קצת). הרי רבש"ע כשאדם חולה ח"ו, אומר הבעל שם הקדוש: 'חור קטן בגוף, חור גדול בנשמה' – ואם הגוף לא בסדר, אי אפשר לעבוד את הקב"ה, וככה במילים פשוטות אדם ידבר עם הקב"ה, ויבקש מה' יתברך אני רוצה בעזרת ה' לחיות ולהיות בריא, וכל מה שאני רוצה את זה, זה לא בשביל לאכול עוד בורקס, אלא כדי לעבוד אותך יותר טוב ולשמח אותך. מהרגע הזה אני יתחיל לשמח אותך ולהראות לך כמה אני רציני בדיבור שלי.

שוב, ביום פורים "כל הפושט יד נותנים לו" – והראשון שמקיים את השולחן ערוך זה הקדוש ברוך הוא ישתבח שמו, והוא נותן לך ביום פורים הכל, ולכן אדם שצריך פרנסה (כי כשאין זה מפריע לו בעבודת השם), פורים זה יום נפלא לבקש את כל הבקשות, בואו וננצל את הפורים אל תתן ליצה"ר לבלבל אותך, עם דיבורים וצחוקים ומפגשים עם חברים וכו', כי פורים זה חג קדוש שיש בו עבודה, ואם מנצלים אותו כראוי יכולים לזכות לקבלת התפילות. והעבודה היא לקחת זמן להתבודדות ולבקש ולהתחנן על נפשנו, וזה יום שה' נותן בו. יש לנו ביום פורים 24 שעות שבו השמים פתוחים, וכתוב בספרים שההארה של פורים מגיעה מהכתר, ומי שרוצה יכול לבא לבילי ט"ו לירושלים ואז יש לו עוד 24 שעות של הארת הכתר. ואז יהיה לו את שני הימים הקדושים הנוראים האלה לזכות לכל המדרגות הנפלאות. וזה במידת ה'תפארת' ההתפארות שיש לה הקב"ה בעם ישראל בלימוד תורה שלנו.

פורים הוא חג נצחי כי הוא מעל ז' המדות

לא. בספירת ה'נצח' – כתוב ש"כל הימים טובים בטלים אבל ימי הפורים (אסתר ט, כח) "יְיָמֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יִעָבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְיָהוּדִים וְיִזְכְּרוּם לֹא יִסּוּף מִזְרַעֲם" – הרי שאינם בטלים לעולם, גם לעתיד לבוא. למה כל הימים טובים מתבטלים? מסביר רבי נתן חידוש עצום (פורים ד, ב), וז"ל: כִּי כָּל הַמּוֹעֲדִים הֵם זִכָּר לְיִצְיַאת מִצְרַיִם, וְיִצְיַאת מִצְרַיִם הִיא שְׂיָצָאוּ מִתַּחַת יַד פְּרָעָה, וּפְרָעָה הוּא רֹאשׁ לְכָל הַקְּלָפוֹת, אֲבָל אֵף עַל פִּי כֵּן הוּא בְּחִינַת הַקְּלָפָה שֶׁהוּא אֲצֵל הַתְּגָלוֹת הַיָּמִים וְהַמְּדוּת, עכ"ל.

כל החגים נקראים ימים טובים, מובא בליקוטי מוהר"ן (תורה מ"ט ח"א) שיש מידות ויש ימים. ושבעת ימי השבוע הם מכוונים כנגד הספירות הקדושות (חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות) – שבע

היות שאין לאדם יראת שמים כראוי, אז היראות הנפולות מתלבשות אצלו בכל מיני דברים, ואז האדם מפחד (יש אדם שמפחד מחושך, אחד מפחד מגנבים, אחד ממשטרה, מקנסות וכו'), אך כשאדם זוכה ליראת שמים אמיתית, ומעלה את היראה לשורשה – הוא לא מפחד משום דבר. עם ישראל אומרים למרדכי איך אתה מתגרה בהמן ולא מפחד? אומר להם מרדכי אני לא מפחד, וכמה שניסו לשכנע את מרדכי לזוז למקום אחר, מרדכי לא רצה, ולמה? מכיון שיש למרדכי יראת שמים אמיתית, בבחינת: "זהריתו ביראת השם", ממילא אין לו שום פחד מהמן. וכיוון שמרדכי לא מפחד מהמן (ולא כורע ומשתחוה לו) אז זכינו לקבל את הנס של פורים. ואם כן 'פורים' מביא לנו יראת שמים טהורה וקדושה, לפחד רק מהקדוש ברוך הוא יתעלה שמו.

בפורים הוא יום ההתפארות של ה' בלימוד התורה של ישראל

כת. בספירת ה'תפארת' – זה לימוד התורה הקדושה. אומר רבינו (ליקו"מ תורה י"ז ח"א) שהקב"ה מתפאר בעם ישראל, מסביר רבי נתן בלקוטי הלכות (פורים ב, א), שעיקר ההתפארות של ה' בעם ישראל הוא בתורה שהם לומדים. וז"ל: הֶמֶן רָצָה לְהַשְׁמִיד וְלְהַרְגֵּן וְכוּ' אֶת כָּל הַיְיָהוּדִים, וְרָצָה לְבַטֵּל הַהִתְפָּאוֹת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ שֶׁמִּתְפָּאֵר עִם עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, וְעַל כֵּן רָצָה לְהַתְּגַבֵּר בְּחֹדֶשׁ אֲדָר שְׁמַת בּוֹ מִשֵּׁה רִבְנוֹ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא הִיא מְגִלַּת הַהִתְפָּאוֹת וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְהִבְיֵא הַתּוֹרָה בְּעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַהִתְפָּאוֹת שֶׁמִּתְפָּאֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמִּקְיָמִין יִשְׂרָאֵל, שֶׁהקב"ה מתפאר בעם ישראל בזה שהם מקיימים את התורה, עכ"ל. ולכן בפורים צריך להתחזק בלימוד התורה.

מדוע סעודת פורים לא יוצא ידי חובה בלילה

כט. בזה נמתיק את דין הגמ' במגילה (דף ז:): "סעודת פורים שעשאה בלילה לא יוצא ידי חובה", ואמרנו שעושים את הסעודת פורים בסוף היום ולא בבוקר (אמנם המקובלים רוצים בבוקר), כי אנחנו רוצים לזכות לקבל את כל ההארה והקדושת של פורים באריכות, ואם נתחיל לעשות סעודה בבוקר ונשתכר – הלך כל הפורים, ולכן קודם כל מנצלים את הלילה כמה שאפשר, ומנצלים את הבוקר והצהריים כמה שאפשר, לעשות הרבה דברים קדושים: להתפלל הרבה – בעיקר על רוחניות, כי התפילה מקובלת ביותר בפורים. ולכן נרבה בלימוד תורה בפורים כמה שיותר, כדי לקבל את התורה בפורים מחדש, כמו שאמרנו בגמ' (שבת פח): "הדור וקבלוה בימי אחשוורוש".

פורים נקרא יום מתן תורה מאהבה, ומבחינה אחת זה יותר גבוה אפי' מחג שבועות (כמו שאמרנו שפורים יותר גבוה מיום כיפור, שיש בו מחילת העוונות אפילו בלי אתערותא דלתתא), כי ביום פורים קיבלנו את התורה הקדושה מאהבה. כתוב בספרים שיום פורים זה היום הגדול ביותר שיש לנו בשנה. ולכן הסטרא אחרא משגע אותנו לבזבו לנו את הזמן בפורים על שטויות והבלים, והוללות ודברים לא כ"כ כשרים וכל זה הניסיון של קליפת המן שמתגברת עלינו בפורים לקחת לנו את קדשות הפורים, ובאמת זהו יום קדוש שיש בשנה.

הסופי), והכל כדי להראות שכבר אין ניסים וישועות כמו שהיה פעם, ולבטל את ענין התודה וההודיה להשם. והניצחון על המן הוא ההיפך מזה, כל הזמן להודות להשם יתברך. ואדרבה ע"י שאנחנו אומרים תודה אנחנו זוכים לניסים יותר גדולים.

וכמו שביאר בלקוטי הלכות (פריקה וטעינה ד, סוף לח), וז"ל: קַדְשֵׁת מְרֻדְכֵי שְׁהוּא מְכַנֵּיעַ קִלְפַת הַמֶּן עֲמֶלְק שְׁרוּצָה לְהַטִּיל פָּגֶם בְּרֵאשִׁית הַיְשׁוּעָה, בְּאֵלּוּ לֹא הִתְחִיל ה' יִתְבָּרַךְ עֲדֵין לְהוֹשִׁיעַ בְּלָל. וּמְרֻדְכֵי יוֹדֵעַ כֹּל זֶה וּמְכַנֵּיעַ בְּחֻמְתּוֹ הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה בְּיִשְׂרָאֵל, וּמְאִיר בְּלֵב הָאָדָם וּמְזַכֵּירוֹ בְּכָל עֵת כֹּל הַטּוֹבוֹת וְהַנְּסִים וְהַנְּפִלְאוֹת שֶׁכָּבַד עָשָׂה ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ בְּכָל־לַיִת וּבְפִרְטוּיָיו וְכוּ'. וְקָבְעוּ יְמֵי הַפּוֹרִים הָאֵלֶּה שְׂמֵחָה וּמְשִׁתָּה יוֹם טוֹב – לְדוֹרוֹת לְהוֹדִיעַ שְׁגָם בְּעַבְדוּתֵנוּ לֹא עֲזָבָנוּ אֱלֹקֵינוּ, שְׁהָיוּ תִקְוָה הַנֶּס וְהַיְשׁוּעָה הַנְּפִלְאָה שֶׁל פּוֹרִים שְׂגָדוּל מִכָּל הַמוֹעֲדִים.

כשמודים צרנו מיד לבקש על העתיד

לד. בגמרא ברכות (דף ז:): מובא: אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו לא היה אדם שהודה להקב"ה עד שבאתה לאה והודתו, שנאמר (בראשית כט, לה): "הִפְעַם אוֹדָה אֶת ה' עַל כֵּן קָרָאָה שְׁמוֹ יְהוָה" והשאלה: אם כן, למה כתוב "וַתַּעֲמֵד מְלֻדָּתְךָ"? הרי אם לאה היא הראשונה בעולם שאמרה תודה? והתשובה: לפעמים שאדם מקבל ישועה ואומר לה' תודה רבה, הוא מפסיק מלהתפלל עוד, הוא לא מבקש מהקב"ה עוד יותר ישועה. כשאתה אומר תודה לחבר שלך על מה שהוא נתן לך, אל תבקש עוד, כי בשר ודם קשה לו לתת ולתת. אך אצל הקב"ה זה עובד בדיוק להיפך – הקב"ה רוצה שנבקש ונבקש ממנו תמיד עוד ועוד.

ונסביר את הדברים: הקב"ה ברא אותנו חסרים, צריכים לאכול, צריכים ללבוש, צריכים רפואה, צריכים דירה, אנחנו כל הזמן חסרים, וצריכים כל הזמן לבקש מהקב"ה. יש על זה משל: למלך אחד שהיו לו כמה בנים, שהיה נותן כל ראש השנה לכל אחד מהם מליון דולר שיחיה לשנה שלמה. ואז ראה המלך שכל השנה הילדים לא באים לבקר אותו, רק כשמגיע ראש השנה, כולם באים: 'שלוש כבוד המלך מה שלומך? התגעגענו אליך אבא, הגענו ממרחקים לכבודך'. אמר המלך, זה לא עסק ככה, אני לא רואה את הילדים כל השנה, כי יש להם הרבה כסף לכל השנה ולא מעניין אותם ממני. מה עשה המלך? לקח את המליון דולר וחילק אותם ל-365 יום, ואמר להם עכשיו כל יום תבואו אלי ותקבלו את הכסף שלכם לאותו יום. ומאז בכל יום הם הגיעו אל המלך כמו ילדים טובים. אותו דבר אצל הקב"ה – אם הוא היה נותן לאדם את כל השפע בפעם אחת, אז הקב"ה לא יראה אותו בכלל... ולכן הקב"ה עשה שכל יום נצטרך אותו ונבקש ממנו שפע, ונפנה אליו בכל דבר, וכך נרגיש בכל יום את הקירבה העצומה שיש לנו עם בורא עולם. השי"ת מזכיר לך כל היום שהוא נמצא וקיים, ושכל הזמן אתה צריך אותו.

ולכן הקב"ה רוצה שנגיד תודה, אבל עם זה שנבקש עוד. ולכן אצל לאה היא אמנם תודה, אך היא לא ביקשה עוד ילדים

המידות של ה'בנין' הם כנגד שבעת ימי השבוע. ולכן החגים הם ימים טובים. וממילא הם נמצאים בספירות. לעומת זאת חג 'פורים' הוא לא חג שאסור בעשיית מלאכה, הוא לא נקרא יום טוב – כמו כל החגים אלא הוא למעלה מהם, וכיון שכן הוא לא עתיד להתבטל לעולם, אלא הוא עתיד להיות חג נצחי.

פורים וחנוכה הם הלואה מהניסים שיהיו לעתיד לבוא

לב. ונסביר את זה יותר בעומק, דיברנו שהנס של פורים הגיע כהלואה מהנסים של העתיד לבוא, שהרי ביציאת מצרים, האיר אור הגדול של יציאת מצרים למשך כמעט אלף שנה (שמיציאת מצרים עד גלות בבל), וברגע שנחרב בית המקדש הראשון, הפסיק האור הגדול שהיה ביציאת מצרים, וכתוב בפסוק (ירמיה כג, ז-ח): "הֲנֵה יָמִים בָּאִים נֹאֵם ה' וְלֹא יֵאמְרוּ עוֹד חַי ה' אֲשֶׁר הָעֵלָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, כִּי אִם חַי ה' אֲשֶׁר הָעֵלָה וְאֲשֶׁר הֵבִיא אֶת יֶרֶע בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צְפוֹנָה וּמִכָּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדְחִיתִים שָׁם", וכמובא בגמרא ברכות (דף יב:). כלומר, שבגאולה העתידה כל החגים של היום, יהיו תפלים לעומת החג העיקרי שיהיה לעתיד לבוא, שהוא יהיה עיקר השמחה.

פורים (וגם חנוכה) – הוא הלואה שהקדוש ברוך הוא הלווה לנו מהנסים שיהיו לעתיד לבוא, ולכן הוא חג נצחי, כי הוא שייך לעתיד לבוא, הוא לא שייך לגאולה מפרעה ולמצרים. 'פרעה' זה אותיות העורף, איפה נמצא פרעה? בעורף. לפרעה יש שלושה שרים שנזכרים בתורה. שר האופים, שר המשקים, ושר הטבחים. הרי בעורף יש צינורות, יש קנה, ויש וושט, ויש ורידים שבהם זורם הדם. ב'קנה' יש אוויר לנשימה, והקנה הוא תמיד לח, וזה כנגד 'שר המשקים'. הוושט – המקום שבו עובר האוכל, כנגד שר האופים. (ואם ח"ו האוכל בקנה הבן-אדם יחנק) ורידים זה כנגד 'שר הטבחים', טבח אומר רש"י (בראשית לז, לו) זה שוחט בהמות המלך, (היה לפרעה שר שהתפקיד שלו זה להיות שוחט בהמות המלך) – בשחיטה יש דם שזה ענין של הוורידים, כלומר שהזרימה של הדם מהעורף ולמטה. פרעה הוא ראשית כל הגלויות והצרות, כל הימים טובים (פסח שבועות, סוכות, ראש השנה, יום כיפור) אומרים בהם 'זכר ליציאת מצרים', ואפילו שבת קודש היא 'זכר ליציאת מצרים'. חוץ מחג פורים שהוא לא קשור ליציאת מצרים בכלל. פורים זה חג חדש ששייך לעתיד לבוא, (ועוד מעט נראה את הסוד שכל ההתחלות מפורים). וזה בספירת ה'נצח', כי כאמור פורים הוא חג נצחי, ואנו ברסלבים יודעים ש'נחמן' זה גימטריא 'נצח', רבינו הקדוש אומר "ניצחתי ואני נצח גמתי ואני נצח". אם נרצה להדביק לכל קבוצה בעם ישראל איזה חג, אז החג הכי מתאים לברסלבים בוודאי שזה חג פורים שהוא החג הכי שמח, ואצלנו 'חג פורים לנו – כל השנה'. הנקודה הזאת של 'נצח' – פורים זה חג נצחי.

פורים הוא חג של הוצאה היפך מחשבת המן

לג. בספירת ה'הוד' – להגיד תודה, המן הרשע רצה להראות לעם ישראל שכל הישועה שהיתה להם ביציאת מצרים, בחורבן בית המקדש הראשון הכל נגמר ואבד. וגזר גזירה 'להשמיד להרוג ול'אבד', (והמן הוא סבא של היטלר ימח שמו, והוא היה ראשון שהגה את הפתרון

אות נ'), אז מצאו המצאה חדשה – על כל פרק בתיקון הכללי – שותים כוס יין. (רק צריך להיזהר לאכול ג'יב כי אם לא, אז לא תגמור את התיקון הכללי...) ולכן בעזרת השם בפורים נקרא בבוקר תיקון הכללי עם התפילין בדחילו ורחימו כי תיקון הכללי בפורים זה כדי לתקן את 'פירורין דמוחא', וזה נעשה גם מחיית עמלק שפגם מאוד מאוד באות ברית קודש.

פורים מלך החגים

לז. בספירת המלכות – מלכות זה 'מלך', ופורים זה המלך של כל החגים, רבינו הקדוש והנורא בליקוטי מוהר"ן (תורה ע"ד ח"ב) "פעם היו כל ההתחלות מפסח ועכשיו – ולא סיים..." ולא גילה רבינו עכשיו מתי מתחילים ההתחלות. אבל רבי נתן הקדוש (ברכת הריח ד, כה) יודע את הסודות של רבינו, אומר: "עכשיו כל ההתחלות מפורים" – כל ההתחלות מתחילים בפורים. למה כל ההתחלות מפורים? הסוד – של חג פורים שהוא הנס הראשון שקיבלנו בהלואה מהגאולה העתידה, כי זה היה בסוף שבעים שנות גלות בבל שאז הפסיקה ההארה שהיתה בגאולת מצרים, ומכיון שפורים הוא ההתחלה של הנסים של הגאולה העתידה, לכן עכשיו כל ההתחלות הם מפורים. אומר רבי נתן עוד, וגם הזהירות מפורי חמץ בפסח – זה בזכות פורים.

סיכום כל הבחינות שאמרנו

לח. כדרכנו נחזור בקצרה על עשרת העצות שלמדנו היום. ב'כתר' – לקרוא סיפורי מעשיות בפורים מלבד סיפור קריאת המגילה, כי הסיפורי מעשיות והמגילה זה סיפורי המעשיות משנים קדמוניות. ב'חכמה' – לזכות לחדש חידושי תורה בפורים. ב'בינה' – השמחה הגדולה על הגדלת שם השם שעי"ז יש כפרת העוונות. ב'חסד' – אנחנו זוכים להארה הגדולה של 'אהבה שבדעת' הנקראת 'רב חסד' – מרדכי היהודי, וככה אנחנו מכניעים את המן עמלק. ב'גבורה' – לזכות בימי הפורים ליראת שמים טהורה וגדולה, בחינת 'והריחו ביראת ה'". ב'תפארת' – שיהיה לקב"ה התפארות מהלימוד תורה שלנו. (זה שונה מהחכמה ששם זה חידושי תורה, ותפארת זה לימוד התורה עצמה). ב'נצח' – לדעת שפורים זה חג נצחי שלא יתבטל לעולם, והוא חג שקיבלנו מהניסים שלעתיד לבוא. ב'הוד' – ולומר בפורים הרבה תודה והודיה להקב"ה, ולבקש על העתיד. ב'יסוד' – פורים פירורים, לומר תיקון הכללי בפורים. ב'מלכות' – כל ההתחלות מתחילים מפורים, כי פורים הוא ראש לכל החגים.

שבת שלום ומבורך עריכה: ליאור גבע

אז הקב"ה מנע ממנה פרי בטן, עד שהיא ביקשה שוב פעם. וכשראה הקב"ה שהיא מתאוה לבנים ומתפללת, הוא נתן לה את יששכר שהיה תלמיד חכם, וזבולון שהוא 'תמכין דאורייתא', וכל זה בזכות התפילות והבקשות.

אדם שמקבל ישועה, וכולנו מקבלים הרבה ישועות, וגם אומרים תודה להקב"ה, ואז מיד צריך לומר לקב"ה: רבש"ע, אני צריך עוד ישועה, עוד הרבה שפע. ר' נתן מזהיר על זה, ואומר שלפעמים זה עצת היצר, שאדם מקבל ישועה בקטן והוא בטוח שזוהו הכל בסדר, והוא מפסיק להתפלל, ואז ח"ו הגלגל מתהפך שוב. ולכן כשאדם מקבל תחילה של ישועה, זה צריך לעודד אותו להתפלל פי כמה. כי כל מה שהקב"ה רוצה ממך זה עוד תפילה ועוד תפילה. וזה כלל שצריך לנהוג בו למעשה. וזה הענין בפורים שיש ישועה גדולה, וזה הזמן להגיד תודה ולבקש עוד הרבה ישועות.

פורים - פיורים, תיקון הברית

לה. ספירת ה'יסוד' – רבי נתן אומר בליקוטי הלכות (תפלת המנחה ז, כא) חידוש גדול, למה נקרא פורים ע"ש הפירורים, וז"ל: 'פורים' – לשון פורים וכו'. כי עקר התיקון על ידי בחינת פורים דקים שמתגבר כל אחד לחטף וכו'. כי עמלק מתגבר מאד, ועקר התגברותו בפגם הברית שהוא פגם המחשבה, שהיא בחינת פורים, עכ"ל.

זהירות בפירורי לחם

לו. וביאור הדברים: בפירורים של לחם צריך להיזהר שלא ייפלו על הרצפה, וכתוב בזוהר פינחס (ח"ג דף רמד.) "מאן דמזלזל בנהמא, וזריק ליה בארעא, ענייתא רדיף אבתייה... למיהב ליה ענייתא... כל שכן מאן דמזלזל בפירורין דמוחא, דאינון טפין דזרע, דזריק לון בארעא וכו'". צריך לדעת, אדם שלא הולך לו בפרנסה לפעמים זה יכול להיות סיפור של פירורים. שבת קודש זה הזמן שבו כותבים לבן אדם את הפרנסה לכל השבוע, ולכן צריך להיזהר עם החלה של שבת שהיא מתפוררת, ועייפים ואין כוח לטאטא מתחת השולחן, ודורכים על הפירורים. וזה לא כדאי מכיון שאנחנו רוצים שפע, וכשדורכים על הפירורים אז ח"ו שר העניות יכול לרדוף אחריו. ולכן לא לזלזל בפירורי לחם, וגם אם אדם נשאר לו לחם, אז או שייתן את זה לבעלי חיים, או שיעטוף אותו טוב וכך ישים אותו באשפה. ומאוד מאוד צריך להיזהר בקדושה של הלחם.

תקון הכללי בפורים

לו. ואחר כל זה אומר הזוהר הקדוש, שקל וחומר לשמור על קדושת הברית ולא לזרוק ח"ו פירורין דמוחא, שאז כל שכן ששר העניות רודף אחריו חס ושלום. לכן פורים זה שמירת קדושת הברית. וכיון שפורים הוא פירורים, הרי הוא זמן שאפשר לעשות בו תקון הברית, להתבודד ולבקש על זה, ולעשות תשובה שלימה, ולומר תקון הכללי.

השנה מישהו אמר לי חידוש: הרי רבינו אמר שצריך לשתות הרבה בפורים, ועוד כוס יין בפורים – זה עוד תיקון הברית (שיש"ק ח"ה